

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaa koskevasta yhteisön toiminnasta vuosina 2007—2019”

(2006/C 115/12)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaa koskevasta yhteisön toiminnasta vuosina 2007—2019 (KOM(2005) 209 lopullinen — 2005/102 (COD)),

ottaa huomioon Euroopan komission 30. toukokuuta 2005 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 25. heinäkuuta 2005 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaa koskevan yhteisön aloitteen perustamisesta” (CdR 448/97 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaa koskevasta yhteisön toiminnasta vuosina 2005—2019 tehdyn päätöksen 1419/1999/EY muuttamisesta” (CdR 393/2003 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Kulttuuri ja kulttuurierot sekä niiden merkitys Euroopan tulevaisuudelle” (CdR 447/97 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan syyskuun 22. päivänä 2005 hyväksymän lausunto-luonnoksen (CdR 251/2005 rev. 1), jonka esittelijä oli Seamus Murray, Meathin kreivikunnanvaltuutettu ja Mid-Eastin aluevaltuutettu (IE/UEN-AE),

hyväksyi 16.—17. marraskuuta 2005 pitämässään 62. täysistunnossa (marraskuun 17. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1 Alueiden komitean näkemykset

enemmän alueellista ulottuvuutta, kun kaupungit ottavat ympäröivät alueensa mukaan kulttuuriohjelmiansa kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Euroopan kulttuuripääkaupunki

Alueiden komitea

1.1 **katsoo**, että Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuma on merkittävä väline esitellä, tukea, rikastuttaa ja kokea eurooppalaista kulttuuria ja paikallisia kulttuureja, sekä arvostaa sitä, että kulttuurikaupungiksi nimeämisellä on hyvin myönteisiä vaikutuksia kaupunkeihin paitsi kulttuurisesti, myös koska se tarjoaa taloudellisia ja työmahdollisuuksia matkailun, vapaa-ajan ja urheilun aloilla ja edistää kaupunkien elyvyyttä.

1.2 **tähdentää**, että Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuma vaikuttaa tehokkaimmin, mikäli tapahtumasta tehdään keskeinen osa kaupungin pitkän tähtäimen kulttuuristrategiaa, ja pitää tärkeänä, että tapahtuman tulee edistää kestävästä kulttuurista kehitystä. Lisäksi komitea toteaa, että Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuma on saamassa yhä

1.3 **toteaa**, että Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman arvoa ja potentiaalia on aliarvioitu, etenkin tasoltaan matalan EU:n rahoitustuen vuoksi ja koska tapahtuman eurooppalaista ulottuvuutta ja nimettyjen kaupunkien näkyvyyttä ei ole kehitetty riittävästi eikä kaupungeja ole tuettu kulttuuriohjelmien valmistelussa ja toteutuksessa.

1.4 **katsoo**, että vaikka Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumalla on hyvä erottuvuus ja se on laajalti tunnettu, Euroopan unioni ei ole hyödyntänyt tapahtumaa riittävästi Euroopan yhdentymisen edistämiseksi ja eurooppalaisen identiteetin vahvistamiseksi. Komitea tähdentää, että Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuma voi edistää kansalaisten myönteistä samastumista Euroopan unioniin.

⁽¹⁾ EYVL C 180, 11.6.1998, s. 70.

⁽²⁾ EUVL C 121, 30.4.2004, s. 15.

⁽³⁾ EYVL C 180, 11.6.1998, s. 63.

Ehdotetut valinta- ja seurantamenettelyt

Alueiden komitea

1.5 **pitää tervetulleena** Euroopan komission ehdotusta uudistaa Euroopan kulttuuripääkaupunkien valintamenettelyä ja soveltaa nimetyissä kaupungeissa kulttuuriohjelmien valmisteluvaiheen seurantaa.

1.6 **katsoo**, että Euroopan komission ehdotuksessa puututaan moniin nykyisen valintamenettelyn heikkouksiin, ja myöntää, että ehdotetussa lähestymistavassa otetaan huomioon erilaiset tarpeet. Kaupunkien välillä on oltava aitoa kilpailua, valintalautakunnan roolia on vahvistettava, Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman eurooppalaista ulottuvuutta on korostettava, ja jäsenvaltioiden panos ja neuvoston rooli ehdokaiden asettamis- ja nimeämisprosessissa on tunnustettava.

1.7 **kannattaa** ehdotetun valinta- ja seurantamenettelyn seuraavia seikkoja:

- nimetään kulttuuripääkaupungit nykyistä aikaisemmin ja annetaan kaupungeille enemmän aikaa valmistella kulttuuri-ohjelmiaan
- selkiytetään kulttuuriohjelmien kriteereitä kaupungeille jakamalla kriteerit ryhmiin "eurooppalainen ulottuvuus" ja "kaupunki ja kansalaiset" ja määrittelemällä tavoitteet kummallekin ryhmälle
- lisätään valintamenettelyn avoimuutta ja korostetaan valinnassa eurooppalaisen lisäarvon merkitystä
- tuodaan mukaan kilpailua, joka kannustaa ja motivoi nimettyjä kaupunkia kulttuuriohjelmien laadun ja taiteellisuuden kohottamiseen
- luodaan säännölliset yhteydet nimettyjen kaupunkien ja seurantalautakunnan välille, jotta kaupunkien edistymistä voidaan seurata, jotta niille voidaan tarjota tukea ja jotta mahdollisiin ongelmiin voidaan puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa valmistelua.

1.8 **kehottaa** Euroopan komissiota pohtimaan tarkasti valinta- ja seurantamenettelyissä kaupungeille annettavaa keskeistä roolia ja katsoo sen vuoksi, että ehdotus nykyisessä muodossaan on moniselitteinen ja ohjaileva ja aiheuttaa epävarmuutta niille kaupungeille, jotka haluaisivat toimia Euroopan kulttuurikaupunkina.

1.9 **suhtautuu jossain määrin varauksellisesti** ehdotetun valinta- ja seurantamenettelyn seuraaviin yksityiskohtiin:

- puoliväli-, seuranta- ja arviointiraporttien laatiminen voi rasittaa nimettyjä kaupunkia. Tämä voisi olla suhteetonta verrattuna Euroopan kulttuurikaupunkien kyseiseen statukseen liittyvään yleisbudjettiin saamaan varsin vaatimattomaan EU-rahoitukseen, ja erityisesti tämä olisi ongelma

pienille kaupungeille, jotka haluaisivat toimia Euroopan kulttuurikaupunkina.

- aiempi kokemus osoittaa, ettei seurantalautakunta välttämättä pysty tarjoamaan kaupungeille asiantuntija-apua ohjelmien valmisteluun eikä käytännön kokemukseen perustuvaa tukea Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman toteuttamisessa

- viivästykset ovat mahdollisia myös uudessa nimeämisprosessissa, erityisesti kun jäsenvaltio on jo asettanut kaupungin ehdokkaakseen, mutta neuvoston nimeämisprosessista vielä odotetaan.

1.10 **katsoo**, että tulee selvittää joitakin ehdotettuun valinta- ja seurantamenettelyyn liittyviä seikkoja, joita ovat erityisesti

- unionin toimielinten valinta- ja seurantalautakuntiin nimitämien "itsenäisten asiantuntijoiden" määrittely ja tämän mahdolliset vaikutukset nimittävissä toimielimissä
- lautakuntien asettamia vaatimuksia ja suosituksia noudattaville kaupungeille annettavien, 11 artiklassa mainittujen palkintojen myöntämismenettely.

1.11 **kannattaa** 5 artiklan mukaista valintalautakunnan koostumusta, jonka mukaan lautakunnassa on 13 jäsentä, joista seitsemän edustaa unionin toimielimiä ja kuusi asianomaisia jäsenvaltioita. Komitea ehdottaa kuitenkin, että jäsenvaltiot nimeävät yhden ehdokkaan asianmukaisesta paikallis- ja/tai kaupunkihallintoa edustavasta valtakunnallisesta järjestöstä.

1.12 **kannattaa** aiemman lausuntonsa (CdR 393/2003 fin) mukaisesti valintakriteerinä sitä, että kahden nimetyn kaupungin ohjelmien välillä on yhteys, ja katsoo, että seurantalautakunnan keskeisenä tehtävänä on taata yhteisvaikutusten kehittäminen jo ohjelmien valmisteluvaiheessa.

1.13 **korostaa**, että kaikkia jäsenvaltioita tulee kohdella Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman suhteen tasavertaisina riippumatta siitä, milloin ne ovat liittyneet unioniin. Komitea on pettynyt siihen, että Euroopan komissio ei ole ottanut huomioon unionin mahdollisia uusia laajentumisia, ja kehottaa komissiota selvittämään jäsenyydestä nykyisiin neuvottelevien maiden tilannetta.

Euroopan kulttuuripääkaupunkien rahoitus ja avustaminen

Alueiden komitea

1.14 **kannattaa** Kulttuuri 2007 -ohjelman ehdotusta, jolla kolminkertaistetaan yhteisön maksama osuus kullekin kulttuuripääkaupungille nykyiseen ohjelmaan verrattuna, koska se uskoo, että siten taataan unionin osallistumiselle paras mahdollinen erottuvuus, korostetaan uuden linjauksen mukaisesti kaupunkien kulttuuriohjelmien eurooppalaista ulottuvuutta ja vastataan paremmin nimettyjen kaupunkien odotuksiin.

1.15 **varoittaa** alentamasta Kulttuuri 2007 -ohjelmaan kuuluvan Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman rahoitusta meneillään olevissa vuosien 2007–2013 rahoitusnäkyymiä koskevilla neuvotteluissa.

1.16 **katsoo**, että komission tulee heti selvittää ehdotustaan siltä osin, miten se haluaa tukea kulttuurikaupungiksi nimettyjä kaupunkeja taloudellisesti ”palkinnon” avulla, sekä selittää, mitä mahdollista hyötyä tällaisesta menettelystä on nimetyille kaupungeille nykyisiin käytäntöihin verrattuna. Lisäksi komitea pyytää komissiota käyttämään jotakin muuta termiä kuin ”palkinto” tällaisesta tuesta, sillä sana palkinto viittaa palkintoon tai tunnustukseen kilpailun voittamisesta eikä maksuun ohjelman tiettyjen kriteerien täyttämistä.

1.17 **on huolestunut** siitä, että Euroopan komission maksut kulttuuripääkaupungeille viivästyvät usein huomattavasti, minkä vuoksi kaupungit saattavat saada huomattavan osan rahoituksesta vasta kulttuuripääkaupunkivuoden päätyttyä.

1.18 **pitäisi tervetulleina** ehdotuksia muista tavoista, joilla Euroopan komissio voisi tukea ja avustaa nimettyjä kaupunkeja kulttuuriohjelmien valmistelussa ja toteutuksessa.

1.19 **toivoisi** lisäksi Euroopan komission antavan tukea kaupungeille myös kulttuuripääkaupunkivuoden päätyttyä, jotta tapahtuman vaikutusten kestävyys ja siihen liittyvän kulttuuriperinnön säilyminen kaupungissa voitaisiin varmistaa. Seurantalautekunnan tulisi pyrkiä takaamaan, että kaupunkien kulttuuriohjelmissa pyritään kestävään kulttuurialan toimintaan. Sen toteuttamisessa tarvittaisiin unionin rahoitusapua.

Unionin ulkopuolisten maiden osuus

Alueiden komitea

1.20 **kannattaa** komission yleistä ehdotusta unionin ulkopuolisten maiden sisällyttämisestä kulttuuripääkaupunkihankkeeseen jatkamalla Euroopan kulttuurikuukausi -aloitteen toteuttamista pikemmin kuin valitsemalla ylimääräinen kulttuuripääkaupunki unionin ulkopuolelta. Komitea haluaisi kuitenkin selvennystä siihen, miten Euroopan kulttuurikuukausi -aloite saisi taloudellista tukea EU:n tasolla.

1.21 **katsoo**, että nimettyjen kulttuuripääkaupunkien ja kulttuurikuukausi -aloitteeseen osallistuvien kaupunkien (ainakin kaksi kaupunkia) välillä tulee olla yhteisvaikutusta, jonka tulisi liittyä pääasiassa rajatylittävään ja alueiden väliseen kulttuuriyhteistyöhön. Tällaisen toiminnan ja kulttuurikuukausi -aloitteeseen liittyvien yhteyksien tulisi olla keskeinen osa Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman ohjelmia, koska komitean mukaan tällainen lähestymistapa vahvistaisi tapahtuman eurooppalaista ulottuvuutta.

1.22 **toteaa** sen vuoksi, että unionin ulkopuolisten maiden tulevaa osallistumista koskeva ehdotus olisi pitänyt laatia yhdessä Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaa koskevan tässä käsiteltävän ehdotuksen kanssa, jotta sekä kulttuuripääkaupunki- että kulttuurikuukausi-aloitteeseen liittyvät nimeämisprosessit osuisivat samaan aikaan.

Alueiden komitean rooli

Alueiden komitea

1.23 **sitoutuu** edelleen vahvasti Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaan ja on halukas toimimaan jatkossakin aktiivisesti Euroopan komission ehdottamassa valinta- ja seuranta-menettelyssä.

1.24 **haluaisi selventää** valintalautakunnan jäsenten nimeämistä koskevaa 5 artiklan sanamuotoa, jotta varmistetaan, että komitealla on jatkossakin edustajansa nimeämismenettelyssä. Komitea haluaisi jatkaa myös henkilökohtaisten sijaisten nimeämiskäytäntöä, jotta se voi säilyttää aktiivisen roolinsa myös silloin, kun komitean varsinainen edustaja ei pysty osallistumaan lautakunnan kokouksiin.

2. Alueiden komitean suositukset

Valinta- ja seurantamenettely

Alueiden komitea

2.1 **suositaa**, että kaupungit hyödyntävät Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaa osana pitkän tähtäimen kulttuuristrategiaansa edistääkseen kestävää lähestymistapaa kulttuurin kehittämiseen ja vahvistaakseen tapahtuman vaikutusta ja perintöä kaupungeissa.

2.2 **pyytää** Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja Euroopan komissiota välttämään viivästyksiä, kun jäsenvaltiot ovat nimenneet ehdokkaansa ja kun odotetaan neuvoston lopullista nimeämispäätöstä, jotta kaupungit saisivat mahdollisimman paljon aikaa ohjelmiansa valmisteluun.

2.3 **kehottaa** jäsenvaltioita nimeämään ehdokkaan paikallis- ja/tai kaupunkihallintoa edustavasta asiaankuuluvasta kansallisesta järjestöstä yhdeksi kuudesta kulttuuripääkaupunkien valintalautakunnan jäsenestä.

Euroopan kulttuuripääkaupungeille annettava tuki

Alueiden komitea

2.4 **kehottaa** Euroopan komissiota vähentämään uusien seurantajärjestelyjen käyttöön otosta nimetyille kaupungeille valmisteluvaiheessa koituvaa hallinnollista taakkaa.

2.5 **toivoo**, että suunnitteluprosessin helpottamiseksi nimeytyille kaupungeille ilmoitetaan unionin rahoitusavun laajuudesta hyvissä ajoin ennen ohjelman toteutusvaihetta. Komitea pitää rohkaisevana Euroopan komission aietta myöntää ”palkinto” kriteerit täyttävälle kaupungeille kuusi kuukautta ennen kulttuurikaupunkivuoden alkua, mutta haluaisi lisätietoa siitä, miten ja millä edellytyksillä ”palkinto” myönnettäisiin.

2.6 **vaatii**, että Euroopan komissio yksinkertaistaa välittömästi rahoituksenhakumenettelyä ja nopeuttaa avustusten maksua kulttuuripääkaupungeille.

2.7 **kehottaa** Euroopan komissiota antamaan nimetyille kaupungeille mahdollisuuden hyödyntää kertynyttä käytännön kokemusta ja asiantuntemusta tarjoamalla mentorointia seurantaprosessin yhteydessä. Tämän palvelun tulisi olla joustava ja kaupunkien tarpeiden mukaan suunniteltu, sen tulisi täydentää komission Internet-sivuilla kaupungeille tarjottavaa tietoa ja se voitaisiin toteuttaa seuraavasti:

- annetaan kaupunkien käyttöön luettelo mentoreista, kuten kulttuuripääkaupunkiohjelmiin aiemmin osallistuneiden kaupunkien johtajista tai teknisistä asiantuntijoista, tai
- vahvistetaan Euroopan kulttuuripääkaupunkien ja kulttuurikuukausien isäntien verkostoa kokemusten vaihdon helpottamiseksi ja äskettäin nimettyjen kaupunkien tukemiseksi.

2.8 **kehottaa** Euroopan komissiota ehdottamaan muita tapoja, joilla se voisi tukea ja avustaa nimettyjä kaupunkeja kulttuuriohjelmien valmistelussa, erityisesti

- tukemalla suoraan Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman markkinointia ja tiedotusmateriaalin laajaa jakelua ja tapahtuman kattavaa esilläoloa

- opastamalla kaupunkeja vastaamaan mittaviin arviointi- ja seurantavaatimuksiin.

2.9 **kehottaa** Euroopan komissiota tarjoamaan taloudellista ja muuta tukea kaupungeille myös kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen, jotta vuodella olisi kestäviä vaikutuksia ja jotta siihen liittyvä kulttuuriperintö säilyisi.

Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman osanottajapiirin kasvamisen

Alueiden komitea

2.10 **pyytää** Euroopan komissiota selventämään viivytyksettä, miten unionin tulevat laajentumiset vaikuttavat Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumaan.

2.11 **suositaa**, että kaksi unionin ulkopuolista kaupunkia toimii kulttuurikuukausi-aloitteen isäntäkaupunkeina, jotka nimetään samaan aikaan kuin kulttuuripääkaupungit. Näin niiden välille kehittyisi yhteisvaikutusta jo valmistelujen alkuvaiheessa ja kulttuuripääkaupunki -tapahtuman eurooppalaista ulottuvuutta voitaisiin vahvistaa.

Alueiden komitean rooli

Alueiden komitea

2.12 **korostaa**, että vakiintuneen käytännön mukaisesti valintalautakunnassa tulee jatkossakin olla komitean edustaja, ja ehdottaa AK:n sisäisen koordinaation helpottamiseksi, että sen edustaja nimetään kahdeksi vuodeksi kolmen sijasta.

Suositus 1

5 artiklan 3 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Euroopan parlamentti nimeää kaksi lautakunnan jäsentä, neuvosto kaksi, komissio kaksi ja alueiden komitea yhden jäsenen.</p> <p>Valintalautakunnan jäsenten tulee olla riippumattomia asiantuntijoita, joilla ei ole eturistiriitoja ja joilla on merkittävä kokemus ja asiantuntemus kulttuurialalta joko kaupunkien kulttuurin kehittämisessä tai Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman järjestelyissä.</p> <p>Poikkeuksena ensimmäiseen alakohtaan tämän päätöksen ensimmäisenä voimassaolovuotena komissio nimeää kaksi asiantuntijaa yhdeksi vuodeksi, Euroopan parlamentti kaksi kahdeksi vuodeksi, neuvosto kaksi kolmeksi vuodeksi ja alueiden komitea yhden asiantuntijan kolmeksi vuodeksi.</p>	<p>Euroopan parlamentti nimeää kaksi lautakunnan jäsentä, neuvosto kaksi, komissio kaksi ja alueiden komitea yhden jäsenen.</p> <p>Valintalautakunnan jäsenten tulee olla johtavia riippumattomia henkilöitä asiantuntijoita, joilla ei ole eturistiriitoja ja joilla on merkittävä kokemus ja asiantuntemus kulttuurialalta joko kaupunkien kulttuurin kehittämisessä tai Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtuman järjestelyissä.</p> <p>Poikkeuksena ensimmäiseen alakohtaan tämän päätöksen ensimmäisenä voimassaolovuotena komissio nimeää kaksi jäsentä asiantuntijaa yhdeksi vuodeksi, Euroopan parlamentti kaksi kahdeksi vuodeksi, neuvosto kaksi kolmeksi vuodeksi ja alueiden komitea yhden jäsenen asiantuntijan kahdeksi kolmeksi vuodeksi.</p>

2.13 **kehottaa** vahvistamaan päätösehdotuksessa alueiden komitean aseman seurantalautakunnassa ja antamaan lautakunnan tehtäväksi aktiivisen toiminnan nimettyjen kaupunkien kulttuuriohjelmien yhteisvaikutusten kehittämiseksi ohjelmien valmisteluvaiheessa.

Suositus 2

9 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Viimeistään 24 kuukautta ennen tapahtuman alkua komissio kutsuu koolle Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission nimeämät seitsemän asiantuntijaa sekä Euroopan kulttuuripääkaupungeiksi nimettyjen kaupunkien ohjelmien toteutuksesta vastaavat viranomaiset.</p> <p>Nämä asiantuntijat muodostavat seurantalautakunnan.</p> <p>He kokoontuvat arvioimaan tapahtuman valmisteluja erityisesti ohjelmien eurooppalaisen lisäarvon kannalta.</p>	<p>Viimeistään 24 kuukautta ennen tapahtuman alkua komissio kutsuu koolle Euroopan parlamentin, neuvoston, ja komission ja alueiden komitean nimeämät seitsemän jäsentä asiantuntijaa sekä Euroopan kulttuuripääkaupungeiksi nimettyjen kaupunkien ohjelmien toteutuksesta vastaavat viranomaiset.</p> <p>Nämä asiantuntijat <u>jäsenet</u> muodostavat seurantalautakunnan.</p> <p>He kokoontuvat arvioimaan tapahtuman valmisteluja erityisesti <u>kaupunkien ohjelmien eurooppalaisen lisäarvon ja niiden yhteisvaikutusten</u> kannalta.</p>

Bryssel 17. marraskuuta 2005.

*Alueiden komitean
puheenjohtaja
Peter STRAUB*